

JEAN RACINE

Ook Racine heeft met zwarte letters op papier gewerkt en het is in woorden dat het wezen zijner personen tot ons komt. Ook hij behoeft voor het effect dat hij beoogt, de medewerking van onze verbeeldingskracht. Nu is het echter merkwaardig dat hij deze medewerking toch in veel mindere mate noodig heeft dan bijna ieder ander schrijver. Zijn figuren oefenen nl. een werking op ons uit, die naar mijn gevoelen overeenkomt met de werking van de plastiek. Meer dan bijna alles wat schriftelijk op ons wordt overgebracht, spreken de figuren van Racine voor zichzelf, zooals ook beelden dat doen.

Zeer zeker hebben zij dat aan het tooneel te danken. Het voordeel der drie dimensies en der sprekende gelaats-trekken, dat de werking van de Venussen van Milo en de Nikè's zoo bespoedigt en verhevt, hebben immers levende vrouwen ook; het is zelfs aan levende vrouwen ontleend. Welnu, het zijn levende mannen en vrouwen die op instigatie van Racine voor ons ten tooneele verschijnen.

Toch ben ik er zeker van dat de vergelijking met de producten der beeldhouwkunst zich ook aan het bewustzijn van dengene zou opdringen, die nooit een van Racine's stukken zou hebben zien opvoeren. Met de schepping van dit oeuvre is nl. iets als een wonder geschied. Deze woorden zijn niet enkel meer woorden, het zijn lijnen, kleuren en volumes. De opsomming, die gewoonlijk het kenmerk van het literaire is, is hier geen opsomming meer, maar bijna gelijktijdige aanduiding van bijzonderheden die in een spanne tijds welke, gezien het belang en de hoeveelheid ervan, minimaal genoemd kan worden, ons een samenhangend geheel voor den geest brengen. Men leest de stukken van Racine in één adem uit; bijna evenzeer als standbeelden ziet men ook zijn figuren *in eens*.

Andromaque, de rampzalige weduwe van Hector; Agrippine, de vernederde keizerin; de heerschzuchtige sultane Roxane; de verwoede Joodsche vorstin Athalie — zij allen moeten statige vrouwen zijn. Ik zie haar als groot van gestalte; in haar gelaatstrekken en lichaamsvormen is voor mij soberheid en ruimte. Athalie en Agrippine zullen zich vaak zeer heftig en bruske bewegen; Roxane bij tijden eveneens, doch zij, zoowel als Andromaque, zijn zeker altijd waardig. Hermione daarentegen, de door Pyrrhus versmadede Grieksche prinses, moet klein zijn en iets gekreukts in haar gezicht en lichaam, iets fels in haar gebaren hebben. Phèdre, in mijn oogen, is slank en zoo statig nog als een koningin,

Sarah Bernhardt als Phèdre